

Bruxelles, den 13.12.2012
COM(2012) 454 final/2

2012/0219 (NLE)

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om indgåelse af aftalen om politisk dialog og samarbejde med Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua og Panama

BEGRUNDELSE

Aftalen om politisk dialog og samarbejde mellem EU og Mellemamerika blev undertegnet den 15. december 2003 i Rom. På grund af aftalens blandede karakter skulle medlemsstaterne ratificere aftalen. Denne fase blev afsluttet i december 2011 med deponeringen af de to sidste ratifikationsinstrumenter.

I henhold til aftalens bestemmelser træder den i kraft en måned efter deponeringen af dette godkendelsesinstrument.

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om indgåelse af aftalen om politisk dialog og samarbejde med Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua og Panama

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 209, stk. 2, sammenholdt med artikel 218, stk. 6, litra a),

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

under henvisning til godkendelse fra Europa-Parlamentet, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I overensstemmelse med Rådets afgørelse 14855/03 af 8. december 2003¹ blev aftalen om politisk dialog og samarbejde med **Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua og Panama** undertegnet den 15. december 2003 med forbehold af senere indgåelse.
- (2) I henhold til artikel 54, stk. 1, i aftalen om politisk dialog og samarbejde, træder aftalen i kraft på den første dag i måneden efter den dato, på hvilken parterne har meddelt hinanden, at de procedurer, som er nødvendige i så henseende, er afsluttet.
- (3) Alle de øvrige parter i aftalen, herunder alle EU's medlemsstater, har deponeret deres ratifikationsinstrumenter.
- (4) Aftalen bør godkendes på Den Europæiske Unions vegne —

VEDTAGET DENNE AFGØRELSE:

Artikel 1

Aftalen om politisk dialog og samarbejde med **Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua og Panama** godkendes herved på EU's vegne.

Teksten til aftalen er knyttet til denne afgørelse.

¹ EUT L, s. .

Artikel 2

Formanden for Rådet udpeger den person, som på Den Europæiske Unions vegne er beføjet til at give meddelelse i henhold til aftalen med henblik på at udtrykke Den Europæiske Unions samtykke i at blive bundet af aftalen.

Artikel 3

Denne afgørelse træder i kraft på [...dagen] efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Udfærdiget i Bruxelles, den [...].

*På Rådets vegne
Formand*

BILAG

**AFTALE OM POLITISK DIALOG OG SAMARBEJDE
MELLEM DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB OG DETS MEDLEMSSTATER PÅ
DEN ENE SIDE OG COSTA RICA, EL SALVADOR, GUATEMALA, HONDURAS,
NICARAGUA OG PANAMA PÅ DEN ANDEN SIDE**

KONGERIGET BELGIEN,
KONGERIGET DANMARK,
FORBUNDSREPUBLIKKEN TYSKLAND,
DEN HELLENSKE REPUBLIK,
KONGERIGET SPANIEN,
DEN FRANSKE REPUBLIK,
IRLAND,
DEN ITALIENSKE REPUBLIK,
STORHERTUGDØMMET LUXEMBOURG,
KONGERIGET NEDERLANDENE,
REPUBLIKKEN ØSTRIG,
DEN PORTUGISISKE REPUBLIK,
REPUBLIKKEN FINLAND,
KONGERIGET SVERIGE,
DET FORENEDE KONGERIGE STORBRITANNIEN OG NORDIRLAND,

kontraherende parter i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og traktaten om Den Europæiske Union, i det følgende benævnt "medlemsstaterne", og

DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB, i det følgende benævnt "Fællesskabet",

på den ene side og

REPUBLIKKEN COSTA RICA,
REPUBLIKKEN EL SALVADOR,
REPUBLIKKEN GUATEMALA,
REPUBLIKKEN HONDURAS,
REPUBLIKKEN NICARAGUA,
REPUBLIKKEN PANAMA,

på den anden side,

SOM TAGER HENSYN TIL de traditionelle historiske og kulturelle bånd mellem parterne og deres ønske om at styrke deres forbindelser på grundlag af de eksisterende mekanismer, som regulerer deres indbyrdes forbindelser,

SOM TAGER HENSYN TIL, at den positive udvikling i begge regioner i det sidste årti har betydet, at de fælles mål og interesser er blevet fremmet på en sådan måde, at deres indbyrdes forbindelser nu går ind i en ny, uddybet og mere moderne og permanent fase, således at parterne kan tage de aktuelle interne udfordringer op og reagere på internationale begivenheder,

SOM BEKRÆFTER deres respekt for de demokratiske principper og de grundlæggende menneskerettigheder som nedfældet i verdenserklæringen om menneskerettighederne,

SOM HENVISER TIL deres tilslutning til retsstatsprincippet og princippet om god regeringsførelse,

SOM BASERER SIG på principperne om fælles ansvar og som er overbevist om, hvor vigtigt det er at hindre brug af ulovlig narkotika og at begrænse de skadelige virkninger deraf samt at imødegå ulovlig dyrkning, produktion, forarbejdning og handel med narkotika og deres prækursorer,

SOM PEGER PÅ deres forpligtelse til at arbejde sammen om at realisere målene om udryddelse af fattigdom, retfærdig og bæredygtig udvikling, herunder aspekter vedrørende sårbarhed over for naturkatastrofer, miljøbevarelse og miljøbeskyttelse, biodiversitet og gradvis integration af de mellemamerikanske lande i verdensøkonomien,

SOM FREMHÆVER den betydning, som de tillægger en befæstelse af den politiske dialog og det økonomiske samarbejde, der er opbygget mellem parterne inden for rammerne af San José-dialogen, som blev indledt i 1984 og fornyet i Firenze i 1996 og i Madrid i 2002,

SOM FREMHÆVER, at det er vigtigt at styrke samarbejdsprogrammet, som bygger på rammeaftalen om samarbejde mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua og Panama, undertegnet i 1993, i det følgende benævnt rammeaftalen om samarbejde af 1993,

SOM ANERKENDER fremskridtene i processen for mellemamerikansk økonomisk integration, f.eks. bestræbelserne for en hurtig oprettelse af en mellemamerikansk toldunion, ikrafttrædelsen af ordningen for bilæggelse af handelstvister, undertegnelsen af den mellemamerikanske traktat om investeringer og handel med tjenesteydelser, samt behovet for at uddybe den regionale integrationsproces, handelsliberaliseringen i regionen og den økonomiske reform i den mellemamerikanske region,

SOM ER KLAR OVER behovet for at fremme bæredygtig udvikling i begge regioner gennem et udviklingspartnerskab, i hvilket inddrages alle relevante aktører, herunder civilsamfundet og den private sektor, på linje med principperne i Monterrey-konsensusen og Johannesburg-erklæringen og gennemførelsesplanen herfor,

SOM ER OPMÆRKSOMME PÅ, at der er behov for et samarbejde om migrationsspørgsmål,

SOM ANERKENDER, at ingen bestemmelse i denne aftale i nogen henseende må referere til eller fortolkes eller udlægges på en sådan måde, at den antages at være udtryk for parternes holdning i igangværende eller fremtidige bilaterale eller multilaterale handelsforhandlinger,

SOM FREMHÆVER deres vilje til at samarbejde i internationale fora om anliggender af gensidig interesse,

SOM ERINDRER SIG det strategiske partnerskab, der er etableret mellem Den Europæiske Union og Latinamerika og Vestindien inden for rammerne af Rio-topmødet i 1999 og bekræftet på ny på Madrid-topmødet i 2002, og

SOM HENVISER TIL Madrid-erklæringen af maj 2002,

HAR BESLUTTET AT INDGÅ DENNE AFTALE:

AFSNIT I

AFTALENS PRINCIPPER, MÅL, ART OG ANVENDELSESOMRÅDE

ARTIKEL 1

Principper

1. Respekten for de demokratiske principper og de grundlæggende menneskerettigheder som nedfældet i verdenserklæringen om menneskerettighederne samt retsstatsprincippet danner grundlaget for parternes interne og internationale politikker og udgør et væsentligt element i denne aftale.
2. Parterne bekræfter deres tilslutning til at fremme bæredygtig udvikling og til at bidrage til at realisere Millenniumudviklingsmålene.
3. Parterne bekræfter deres tilslutning til princippet om god regeringsførelse og bekæmpelse af korruption.

ARTIKEL 2

Mål og anvendelsesområde

1. Parterne bekræfter deres fælles mål at befæste deres indbyrdes forbindelser gennem en udvikling af den politiske dialog og en styrkelse af samarbejdet.
2. Parterne bekræfter på samme måde, at de er besluttet på at styrke samarbejdet om handel, investeringer og de økonomiske forbindelser.
3. Parterne bekræfter, at det er deres fælles mål at arbejde for at skabe grundlaget for, at der på basis af resultaterne af Doha-arbejdsprogrammet, som de har forpligtet sig til at fuldføre inden udgangen af 2004, kan forhandles om en gennemførlig og gensidigt fordelagtig associeringsaftale mellem dem, herunder en frihandelsaftale.
4. Denne aftale skal hjælpe til at skabe dette grundlag, idet parterne tilstræber politisk og social stabilitet, uddyber den regionale integrationsproces og mindsker fattigdommen inden for rammer for bæredygtig udvikling i Mellemamerika.
5. Denne aftale regulerer den politiske dialog og samarbejdet mellem parterne og indeholder de nødvendige institutionelle ordninger for dens anvendelse. Ingen bestemmelse i denne aftale antages at være udtryk for parternes holdning i igangværende eller fremtidige bilaterale eller multilaterale handelsforhandlinger.

6. Parterne forpligter sig til med mellemrum at vurdere fremskridt under hensyntagen til, hvilke fremskridt der er opnået inden aftalens ikrafttræden.

AFSNIT II

POLITISK DIALOG

ARTIKEL 3

Formål

1. Parterne er enige om at styrke deres løbende politisk dialog på basis af principperne i fælleserklæringerne fra San José-processen, særlig erklæringerne fra San José (28.-29. september 1984), Firenze (21. marts 1996) og Madrid (18. maj 2002).
2. Parterne er enige om, at den politiske dialog skal omfatte alle aspekter af fælles interesse og alle internationale anliggender. Den skal bane vejen for nye initiativer til at realisere fælles mål og danne grundlag for fælles tiltag på områder som regional integration, fattigdomsløpelse og social samhørighed, bæredygtig udvikling, regional sikkerhed og stabilitet, konfliktforebyggelse og -løsning, menneskerettigheder, demokrati, god regeringsførelse, migration og bekæmpelse af korrupsion, narkotika, håndvåben og lette våben. Den skal også danne grundlag for initiativer til og støtte bestræbelser for at iværksætte initiativer, herunder samarbejde, og foranstaltninger i hele den latinamerikanske region.
3. Parterne er enige om, at en udvidet politisk dialog skal åbne mulighed for en omfattende udveksling af oplysninger og være et forum for fælles initiativer på internationalt plan.

ARTIKEL 4

Ordninger

Parterne er enige om, at den politiske dialog skal finde sted:

- a) på stats- og regeringschefplan, når det er relevant og begge parter har givet deres tilslutning hertil
- b) på ministerplan, særlig på San José-dialogens ministermøder
- c) på højt embedsmandsplan
- d) på arbejdsplan

og der skal i størst muligt omfang gøres brug af de diplomatiske kanaler.

ARTIKEL 5

Samarbejde om udenrigs- og sikkerhedspolitik

Parterne sigter så vidt muligt og i overensstemmelse med deres interesser mod at koordinere deres holdninger og tage fælles initiativer i passende internationale fora og samarbejde om udenrigs- og sikkerhedspolitik.

AFSNIT III

SAMARBEJDE

ARTIKEL 6

Formål

1. Parterne er enige om, at samarbejdet, der blev fastsat i rammeaftalen om samarbejde af 1993, skal styrkes og udvides til andre områder. Det skal fokusere på følgende mål:
 - a) fremme af politisk og social stabilitet gennem demokrati, respekt for menneskerettighederne og god forvaltningspraksis
 - b) en uddybning af processen for regional integration blandt landene i Mellemamerika for at bidrage til en højere økonomisk vækst og en gradvis forbedring af deres folks livskvalitet
 - c) bekæmpelse af fattigdom og fremme af en mere retfærdig adgang til sociale ydelser og udbyttet af den økonomiske vækst for derved at ramme en passende balance mellem de økonomiske, sociale og miljømæssige komponenter inden for rammerne af bæredygtig udvikling.
2. Parterne er enige om, at der i samarbejdet tillige skal tages hensyn til tværgående aspekter af den økonomiske og sociale udvikling, såsom kønsaspektet, respekt for oprindelige folk og andre mellemamerikanske etniske grupper, forebyggelse af og reaktion på naturkatastrofer, miljøbevarelse og miljøbeskyttelse og biodiversitet, kulturel mangfoldighed og forskning og teknologisk udvikling. Regional integration skal også betragtes som et tværgående emne, og i den forbindelse skal samarbejdsforanstaltningerne på nationalt plan være forenelige med den regionale integrationsproces.
3. Parterne er enige om, at foranstaltninger til at bidrage til den regionale integration i Mellemamerika og til at styrke de mellemregionale forbindelser mellem de to parter skal fremmes.

ARTIKEL 7

Fremgangsmåde

Parterne er enige om, at samarbejdet gennemføres ved hjælp af faglig og finansiel bistand, undersøgelser, uddannelsestiltag, udveksling af information og sagkundskab, møder, seminarer, forskningsprojekter og alle andre midler, som parterne er blevet enige om inden for samarbejdsområdet, de forfulgte mål og de disponible midler i overensstemmelse med de standarder og forskrifter, der gælder for samarbejdet. Af alle instanser, der er inddraget i samarbejdet, vil der blive krævet en gennemsigtig og ansvarlig forvaltning af ressourcerne.

ARTIKEL 8

Samarbejde på området menneskerettigheder, demokrati og god forvaltningspraksis

Parterne er enige om, at samarbejdet på dette område aktivt skal støtte regeringerne og repræsentanter for civilsamfundet med foranstaltninger på navnlig følgende områder:

- a) fremme og beskyttelse af menneskerettighederne og befæstelse af demokratiseringsprocessen, herunder styring af valg
- b) styrkelse af retsstaten og god og gennemsigtig forvaltning af offentlige anliggender, herunder bekæmpelse af korruption på lokalt, regionalt og nationalt plan og
- c) styrkelse af retssystemernes uafhængighed og effektivitet.

ARTIKEL 9

Samarbejde om konfliktforebyggelse

1. Parterne er enige om, at samarbejdet på dette område skal fremme og understøtte en alsidig fredspolitik, som ansporer til dialog mellem demokratiske nationer på baggrund af de aktuelle udfordringer, herunder konfliktforebyggelse og -løsning, genskabelse af fred og retfærdighed i forbindelse med menneskerettighederne. Politikken skal bygge på princippet om ejerskab og i første række fokusere på udvikling af kapaciteten på regionalt, underregionalt og nationalt plan. Med henblik på at forebygge konflikter skal den f.eks. garantere lige politiske, økonomiske, sociale og kulturelle muligheder for alle samfundsgrupper, styrke den demokratiske legitimitet, fremme social samhørighed og en effektiv forvaltning af offentlige anliggender, opbygge effektive ordninger til at forlige forskellige gruppers interesser på fredelig vis og fremme et aktivt og organiseret civilsamfund, særlig inden for de eksisterende regionale institutioner.
2. Samarbejdsaktiviteterne kan bl.a. omfatte støtte til mægling mellem lande, forhandlings- og forsoningsprocesser, tiltag til at hjælpe børn, kvinder og ældre og en indsats til rydning af personnelminer.
3. Parterne samarbejder også om forebyggelse og bekæmpelse af ulovlig handel med håndvåben og lette våben med henblik på bl.a. at tilstræbe en koordination af tiltag til at styrke lovgivnings-, institutions- og politisamarbejdet, samt om indsamling og tilintetgørelse af ulovlige håndvåben og lette våben i civiles besiddelse.

ARTIKEL 10

Samarbejde om at styrke moderniseringen af staten og den offentlige forvaltning

1. Parterne er enige om, at målet med samarbejdet på dette område er at styrke moderniseringen og professionaliseringen af den offentlige forvaltning i de mellemamerikanske lande, bl.a. med støtte til decentralisering og organisatoriske ændringer som følge af den mellemamerikanske integrationsproces. Generelt er målet at forbedre den organisatoriske effektivitet, at sikre en åben forvaltning af offentlige midler og ansvarlighed og at forbedre de retlige og institutionelle rammer på basis af bl.a. bedste praksis hos parterne og med udgangspunkt i erfaringer med udvikling af politikker og instrumenter i Den Europæiske Union.
2. Samarbejdet kan bl.a. omfatte programmer for opbygning af kapacitet til udformning af politik og implementering på alle områder af gensidig interesse, f.eks. levering af offentlige ydelser, budgetsammensætning og -gennemførelse, forebyggelse og bekæmpelse af korruption og styrkelse af retssystemerne.

ARTIKEL 11
Samarbejde om regional integration

1. Parterne er enige om, at samarbejdet på dette område skal styrke den regionale integrationsproces i den mellemamerikanske region, særlig med hensyn til udbygning af fællesmarkedet og til dets funktionsmåde.
2. Samarbejdet skal støtte opbygningen og en styrkelse af fælles institutioner i den mellemamerikanske region og bevirke et nærmere samarbejde mellem de berørte institutioner.
3. Samarbejdet skal også befordre udviklingen af fælles politikker og harmoniseringen af lovgivning, men kun i det omfang de berøres af de mellemamerikanske integrationsinstrumenter og er aftalt af parterne, herunder sektorpolitik på områder som f.eks. handel, told, energi, transport, kommunikation, miljø og konkurrence samt koordination af makroøkonomisk politik på områder som pengepolitik, budgetpolitik og offentlige finanser.
4. Her kan der mere specifikt blive tale om følgende ved hjælp af bl.a. handelsrelateret faglig bistand:
 - a) støtte til at styrke processen for befæstelse og implementering af en velfungerende mellemamerikansk toldunion
 - b) bistand til mindskelse og fjernelse af hindringer for udviklingen af handelen inden for regionen
 - c) samarbejde om forenkling, modernisering, harmonisering og integration af told- og forsendelsesprocedurer og støtte til udformning af lovgivning, standarder og erhvervsuddannelse og
 - d) støtte til at uddybe processen for konsolidering af et regionalt fællesmarked og dets funktionsmåde.

ARTIKEL 12
Regionalt samarbejde

Parterne er enige om at benytte alle eksisterende samarbejdsinstrumenter til at fremme aktiviteter til at opbygge et aktivt og gensidigt samarbejde mellem Den Europæiske Union og Mellemamerika og - uden at underminere samarbejdet mellem parterne - mellem Mellemamerika og andre lande/regioner i Latinamerika og Vestindien på områder som fremme af handel og investeringer, miljø, forebyggelse af og reaktion på naturkatastrofer, videnskabelig, teknisk og teknologisk forskning, energi, transport, kommunikationsinfrastruktur, kultur, regionaludvikling og fysisk planlægning.

ARTIKEL 13
Handelssamarbejde

1. Parterne er enige om, at samarbejdet inden for handel skal bidrage til integrationen af de mellemamerikanske landes integration i verdensøkonomien. Det sigter desuden ved hjælp af handelsrelateret faglig bistand mod, så vidt det er muligt, at udvikle og

diversificere handelen inden for regionen samt handelen med Den Europæiske Union.

2. Parterne er enige om at gennemføre en integreret handelssamarbejdsdagsorden for bedst muligt at udnytte de muligheder, som handel byder på, gennem en udvidelse af produktionsgrundlaget, som vil kunne drage fordel af handel, herunder udvikling af mekanismer til at bøde på problemer, der måtte opstå som følge af større markedskonkurrence, og opbygning af de nødvendige kvalifikationer, instrumenter og teknikker til, at alle fordelene ved handel kan udnyttes hurtigere.
3. Med henblik på gennemførelsen af samarbejdet og for at opnå de største muligheder i forbindelse med bilaterale, regionale eller multilaterale handelsforhandlinger og -aftaler er parterne enige om at styrke opbygningen af den regionale faglige kapacitet.

ARTIKEL 14

Samarbejde på området tjenesteydelser

1. Parterne er enige om at styrke samarbejdet på området tjenesteydelser i overensstemmelse med reglerne i den almindelige overenskomst om handel med tjenesteydelser (GATS) på en måde, der afspejler tjenesteydelsers stigende betydning for en udvikling og diversificering af deres økonomier. Det udvidede samarbejde rettes mod at forbedre den mellemamerikanske servicesektors konkurrenceevne på en måde, der er forenelig med bæredygtig udvikling.
2. Parterne identificerer de servicesektorer, som de vil fokusere deres samarbejde på. Aktiviteterne rettes bl.a. mod forskriftsmiljøet under behørig hensyntagen til indenlandsk lovgivning samt mod adgang til kapital og teknologi.

ARTIKEL 15

Samarbejde om intellektuel ejendomsret

Parterne er enige om, at samarbejdet på dette område skal rettes mod at fremme investeringer, teknologioverførsel, udbredelse af information, kulturelle og kreative aktiviteter og dermed forbunden erhvervsvirksomhed samt fælles adgang til og del i fordele på de af parterne indkredsede områder. Samarbejdet rettes mod at forbedre lovgivning og politikker med sigte på at øge beskyttelsen og håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder efter de højeste internationale standarder.

ARTIKEL 16

Samarbejde om offentlige indkøb

Parterne er enige om, at samarbejdet på dette område skal sigte mod at sikre gensidige, ikke-diskriminerende, gennemsigtige og, skulle parterne enes derom, åbne² procedurer for deres respektive offentlige indkøb på alle niveauer.

² "Åben" må ikke fortolkes som "adgang", jf. artikel 2, stk. 5, andet punktum.

ARTIKEL 17
Samarbejde om konkurrencepolitik

Parterne er enige om, at samarbejdet om konkurrencepolitik skal sigte mod en effektiv fastlæggelse og anvendelse af konkurrenceregler samt udbredelse af information for at fremme gennemsigtigheden og retssikkerheden for virksomheder, der opererer på de mellemamerikanske og Den Europæiske Unions markeder.

ARTIKEL 18
Toldsamarbejde

1. Parterne er enige om, at samarbejdet på dette felt skal rettes mod foranstaltninger med berøring til told og handelslettelse og fremme af udvekslingen af information om parternes toldsystemer for at lette deres indbyrdes handel.
2. Samarbejdet kan bl.a. efter aftale mellem parterne omfatte:
 - a) forenkling og harmonisering af import- og eksportdokumentation baseret på internationale standarder, herunder anvendelse af forenklede angivelser
 - b) forbedring af toldprocedurerne ved metoder som risikoanalyse, forenklede procedurer for import og frigivelse af varer, indrømmelse af status som godkendt erhvervsdrivende, elektronisk dataudveksling (EDI) og automatiserede systemer
 - c) foranstaltninger til at forbedre gennemsigtigheden og procedurer for appel af toldafgørelser
 - d) ordninger til at fremme en løbende konsultation af erhvervslivet om import- og eksportregler og -procedurer.
3. Det vil inden for de institutioner, der oprettes ved denne aftale, kunne overvejes at indgå en protokol om gensidig bistand i toldspørgsmål.

ARTIKEL 19
Samarbejde om tekniske forskrifter og overensstemmelsesvurdering

1. Parterne er enige om, at samarbejdet om standarder, tekniske forskrifter og overensstemmelsesvurdering er et centralt mål for udviklingen af handelen, særlig handelen inden for regionen.
2. Samarbejdet skal som aftalt af parterne fremme:
 - a) programmer for Mellemamerika for faglig bistand i forbindelse med standardisering, akkreditering, certificering og måling for på disse områder til at udvikle systemer og strukturer, der er forenelige med:
 - internationale standarder
 - de væsentlige krav om beskyttelse af personers sikkerhed og sundhed, bevarelse af planter og dyr, beskyttelse af forbrugerne og bevarelse af miljøet.
 - b) samarbejdet i denne forbindelse skal bidrage til at lette adgangen til markeder.

3. I praksis skal samarbejdet:
 - a) tilvejebringe organisatorisk teknisk støtte til at fremme oprettelsen af regionale net og organer og øge koordinationen af politikker til at fremme en fælles tilgang til anvendelsen af internationale og regionale standarder med berøring til tekniske forskrifter og overensstemmelsesvurderingsprocedurer
 - b) befordre alle foranstaltninger til at udligne forskellene mellem parterne på området overensstemmelsesvurdering og standardisering og
 - c) befordre alle foranstaltninger til at forbedre gennemsigtigheden, god forskriftspraksis og fremme af kvalitetsstandarder for varer og erhvervspraksis.

ARTIKEL 20 **Industrisamarbejde**

1. Parterne er enige om, at industrisamarbejdet skal fremme en modernisering og omstrukturering af den mellemamerikanske industri og individuelle sektorer samt industrisamarbejdet mellem virksomheder med det formål at styrke den private sektor på vilkår, der garanterer, at miljøet beskyttes.
2. Industrisamarbejdsinitiativerne skal afspejle prioriteter, som parterne fastlægger i fællesskab. De tager hensyn til de regionale aspekter af industriudviklingen og fremmer tværnationale partnerskaber, hvor dette er relevant. De skal særlig bestå i at skabe egnede rammebetingelser for en forbedring af management-knowhow og fremme større gennemsigtighed med hensyn til markeder og erhvervsbetingelser.

ARTIKEL 21 **Samarbejde om udvikling af små og mellemstore virksomheder og mikrovirksomheder**

Parterne er enige om at arbejde for et gunstigt klima for udvikling af små og mellemstore virksomheder og mikrovirksomheder, også i landdistrikter, navnlig ved at:

- a) fremme kontakter mellem erhvervsdrivende, tilskynde til fælles investering og joint ventures og informationsnet via eksisterende horisontale programmer
- b) lette adgangen til finansieringsmidler, formidle information og ansøre til innovation.

ARTIKEL 22 **Samarbejde inden for landbrug, landdistrikter, skovbrug og sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger**

1. Parterne er enige om at arbejde sammen inden for landbrug for at fremme et bæredygtigt landbrug, udvikling af landbrug og landdistrikter, skovbrug, bæredygtig social og økonomisk udvikling og fødevarerikkerhed i landene i Mellemamerika.
2. Samarbejdet rettes mod at fremme kapacitetsopbygning, infrastruktur og overførsel af teknologi med berøring til anliggender som:

- a) sundheds-, plantesundheds-, miljø- og fødevarekvalitetsforanstaltninger under hensyn til begge parter gældende lovgivning og i overensstemmelse med WTO-reglerne og andre kompetente internationale organisationers regler
- b) diversificering og omstrukturering af landbrugssektorer
- c) gensidig udveksling af information, også om udviklingen i parternes landbrugspolitik
- d) faglig bistand til forbedring af produktiviteten og udveksling af alternative afgrødeteknologier
- e) videnskabelige og teknologiske forsøg
- f) foranstaltninger, der sigter mod at højne kvaliteten af landbrugsprodukter, kapacitetsopbygning til fordel for producentsammenslutninger og støtte til handelsfremmende aktiviteter
- g) øget kapacitet til at gennemføre sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger for at lette markedsadgang samt sikring af et passende sundhedsbeskyttelsesniveau i overensstemmelse med bestemmelserne i WTO's SPS-aftale.

ARTIKEL 23

Samarbejde om fiskeri og akvakultur

Parterne er enige om at udvikle det økonomiske og tekniske samarbejde inden for fiskeri og akvakultur, særlig vedrørende aspekter som bæredygtig udnyttelse, forvaltning og bevarelse af fiskeressourcerne, herunder vurderinger af virkningerne på miljøet. Samarbejdet skal også omfatte områder som forarbejdningsindustrien og lettelse af handelen. Samarbejdet inden for fiskeri vil kunne føre til indgåelse af bilaterale fiskeriaftaler mellem parterne eller mellem Det Europæiske Fællesskab og et eller flere mellemamerikanske lande og/eller til indgåelse af multilaterale fiskeriaftaler mellem parterne.

ARTIKEL 24

Samarbejde om minedrift

Parterne er enige om, at samarbejdet om minedrift i første række under hensyntagen til miljøbevarelsesaspekterne skal fokusere på følgende:

- a) større inddragelse af virksomheder fra parterne i prospektering, udvinding og bæredygtig udnyttelse af mineraler i overensstemmelse med deres lovgivning
- b) bedre udveksling af information, erfaringer og teknologi vedrørende prospektering og udvinding
- c) fremme af udvekslingen af eksperter og gennemførelse af fælles forskning for at skabe bedre muligheder for teknologisk udvikling
- d) foranstaltninger til at fremme investeringerne på dette område i overensstemmelse med hvert af de mellemamerikanske landes og Den Europæiske Unions og medlemsstaternes lovgivning

- e) foranstaltninger til at sikre den miljømæssige integritet og virksomhedernes miljøansvar i sektoren.

ARTIKEL 25 **Energisamarbejde**

1. Parterne er enige om, at deres fælles mål skal være at fremme et samarbejde inden for energi i nøglesektorer som vandkraft, el, olie og gas, vedvarende energikilder, energibesparelseteknologi, elektrificering af landdistrikter og regional integration af energimarkeder som identificeret af parterne og i overensstemmelse med indenlandsk lovgivning.
2. Samarbejdet kan bl.a. omfatte følgende:
 - a) udformning og planlægning af energipolitik, også vedrørende sammenkoblet infrastruktur af regional betydning, forbedring og diversificering af energiudbuddet og forbedring af energimarkederne, herunder lettelse af transit, transmission og distribution inden for de mellemamerikanske lande
 - b) management og uddannelse til energisektoren og overførsel af teknologi og knowhow
 - c) fremme af energibesparelser, energieffektivitet, vedvarende energikilder og undersøgelse af energiproduktion og -forbrug på miljøet
 - d) fremme af ren udvikling til at støtte klimaændringsinitiativer og klimavariabiliteten
 - e) spørgsmålet om ikke-forurenende og fredelig udnyttelse af kernekraft.

ARTIKEL 26 **Transportsamarbejde**

1. Parterne er enige om, at samarbejdet på dette område skal rettes mod omstrukturering og modernisering af transportinfrastruktur og beslægtet infrastruktur, forbedring af person- og godstransporten og bedre adgang til by-, luft-, jernbane- og vejtransportmarkederne gennem en afpudsning af forvaltningen af transport fra et operationelt og administrativt synspunkt og gennem en højnelse af driftsstandarderne.
2. Samarbejdet kan omfatte følgende:
 - a) udveksling af information om parternes politikker, særlig for bytransport og multimodale transportnets sammenkobling og interoperabilitet og andre anliggender af gensidig interesse
 - b) forvaltning af jernbaner, havne og lufthavne, herunder passende samarbejde mellem de relevante myndigheder
 - c) samarbejdsprojekter for overførsel af europæisk teknologi i det verdensomspændende satellitnavigationssystem og centre for offentlig bytransport

- d) forbedring af sikkerheds- og forureningsforebyggelsesstandarderne, herunder samarbejde i de relevante internationale fora med sigte på en bedre håndhævelse af internationale standarder.

ARTIKEL 27

Samarbejde om informationssamfundet, informationsteknologi og telekommunikation

1. Parterne er enige om, at informationsteknologi og kommunikation er nøglesektorer i et moderne samfund og er af vital betydning for den økonomiske og sociale udvikling og en gnidningsløs overgang til informationssamfundet. Samarbejdet på dette område skal bidrage til at mindske den digitale kløft og udvikle de menneskelige ressourcer.
2. Samarbejdet på dette område skal sigte mod at befordre:
 - a) dialogen om alle aspekter af informationssamfundet
 - b) dialogen om regulerings- og politikaspekter af informationsteknologi og kommunikation, herunder standarder, i overensstemmelse med parternes interne lovgivning
 - c) udveksling af information om standarder, overensstemmelsesvurdering og type-godkendelse
 - d) udbredelse af nye informations- og kommunikationsteknologier
 - e) fælles forskningsprojekter om informations- og kommunikationsteknologier og pilotprojekter inden for informationssamfundets applikationer
 - f) sammenkobling af og driftskompatibilitet i telematiknet og -tjenester
 - g) udveksling og uddannelse af specialister
 - h) udvikling af e-forvaltningsapplikationer.

ARTIKEL 28

Samarbejde på det audiovisuelle område

Parterne er enige om at fremme et samarbejde på det audiovisuelle område og mellem medierne, generelt på basis af fælles initiativer for uddannelse samt audiovisuel udvikling, produktion og distribution, også inden for uddannelse og kultur. Samarbejdet skal forløbe i overensstemmelse med de relevante nationale regler om ophavsret og gældende internationale aftaler.

ARTIKEL 29

Samarbejde om turisme

Parterne er enige om, at samarbejdet på dette felt skal sigte mod at konsolidere den bedste praksis for at garantere en afbalanceret og bæredygtig udvikling af turismen i den mellemamerikanske region. Samarbejdet bør sigte mod at udforme strategier til at fremhæve og reklamere for regionen i Europa som en konkurrencedygtig turistdestination.

ARTIKEL 30
Samarbejde mellem finansielle institutioner

Parterne er enige om efter eget behov og inden for deres respektive programmer og lovgivning at befordre et samarbejde mellem finansielle institutioner.

ARTIKEL 31
Samarbejde på området investeringsfremme

1. Parterne er enige om inden for deres respektive kompetence at arbejde for et attraktivt og stabilt klima for gensidige investeringer.
2. Samarbejdet kan omfatte:
 - a) tilskyndelsesordninger for udveksling og udbredelse af information om investeringslovgivning og -muligheder
 - b) udformning af retlige rammer til at fremme investeringerne hos begge parter, i givet fald ved indgåelse af bilaterale aftaler mellem medlemsstaterne og de mellemamerikanske lande om fremme og beskyttelse af investeringer
 - c) fremme af forenklede administrative procedurer
 - d) ordninger for joint ventures.

ARTIKEL 32
Makroøkonomisk dialog

1. Parterne er enige om, at samarbejdet skal sigte mod at fremme en informationsudveksling vedrørende parternes respektive makroøkonomiske trends og politikker samt udveksling af erfaringer med koordination af makroøkonomiske politikker inden for rammerne af et fællesmarked.
2. Parterne fokuserer også på at udvide dialogen mellem deres myndigheder med ansvar for makroøkonomiske anliggender, der som aftalt mellem parterne kan omfatte f.eks. pengepolitik, budgetpolitik, offentlige finanser, makroøkonomisk stabilisering og udlandsgæld.

ARTIKEL 33
Samarbejde på det statistiske område

1. Parterne er enige om, at hovedmålet skal være at udvikle bedre statistiske metoder og programmer, også for indsamling og udbredelse af statistikker, med sigte på at opstille indikatorer, der lettere lader sig sammenligne mellem parterne, for således at sætte parterne i stand til at bruge hinandens statistikker om handel med varer og tjenesteydelser og mere generelt på andre områder, der er omfattet af aftalen, og for hvilke der kan udarbejdes statistikker.
2. Samarbejdet kan bl.a. omfatte tekniske udvekslinger mellem statistiske kontorer i Mellemamerika og Den Europæiske Unions medlemsstater og Eurostat, bedre og, hvor det er relevant, forenelige metoder for indsamling, analyse og fortolkning af data samt seminarer, arbejdsgrupper eller uddannelsesprogrammer inden for statistik.

ARTIKEL 34

Samarbejde om forbrugerbeskyttelse

1. Parterne er enige om, at samarbejdet på dette felt bl.a. og så vidt muligt kan omfatte:
 - a) større forståelse af hinandens forbrugerlovgivning for at undgå handelshindringer samtidig med, at der sikres et højt forbrugerbeskyttelsesniveau
 - b) udveksling af information om forbrugerbeskyttelsesordninger.

ARTIKEL 35

Samarbejde om databeskyttelse

1. Parterne er enige om at samarbejde om beskyttelse i forbindelse med behandling af personoplysninger og andre oplysninger med henblik på at fremme de højeste internationale standarder.
2. Parterne er også enige om at samarbejde om beskyttelse af personoplysninger for at højne beskyttelsesniveauet og arbejde mod fri bevægelighed for personoplysninger mellem parterne under behørig hensyntagen til parternes interne lovgivning.

ARTIKEL 36

Videnskabeligt og teknologisk samarbejde

1. Parterne er enige om, at samarbejdet inden for videnskab og teknologi skal forløbe i begge parters interesse og i overensstemmelse med deres politikker og sigte mod:
 - a) at udveksle videnskabelig og teknologisk information og erfaringer på regionalt plan, særlig om politikker og programmer
 - b) at fremme udviklingen af de menneskelige ressourcer
 - c) at fremme forbindelserne mellem parternes forskersamfund
 - d) at tilskynde til inddragelse af erhvervslivet hos parterne i det videnskabelige og teknologiske samarbejde, særlig fremme af innovation
 - e) at fremme innovation og teknologioverførsel mellem parterne, også hvad angår e-forvaltning og renere teknologi.
2. Parterne er enige om at fremme og øge indsatsen inden for videnskab, forskning, teknologisk udvikling og innovation med inddragelse af højere læreanstalter, forskningscentre og produktionserhverv, særlig små og mellemstore virksomheder.
3. Parterne er enige om at fremme det videnskabelige og teknologiske samarbejde mellem universiteter, forskningsinstitutter og produktionserhverv i begge regioner, også ved hjælp af stipendier og udveksling af studerende og specialister.
4. Parterne er enige om at styrke samarbejdsforbindelserne mellem instanser, der arbejder med forskning, teknologi og innovation med henblik på fremme, udbredelse og overførsel af teknologi.

ARTIKEL 37

Samarbejde inden for almen uddannelse og erhvervsuddannelse

1. Parterne er enige om, at samarbejdet på dette felt skal fokusere på, hvordan almen uddannelse og erhvervsuddannelse kan forbedres. I denne forbindelse lægges der særlig vægt på unges, kvinders, ældres, oprindelige folks og andre mellemamerikanske etniske gruppers adgang til uddannelse, herunder tekniske kurser, højere uddannelse og erhvervsuddannelse, idet der også satses på at realisere Millenniumudviklingsmålene i denne forbindelse.
2. Parterne er enige om at udbygge samarbejdet om almen uddannelse og erhvervsuddannelse og at fremme samarbejdet mellem universiteter og virksomheder med henblik på at hæve ekspertiseniveauet hos ledende personale.
3. Parterne er også enige om at være særlig opmærksomme på decentrale tiltag og programmer (ALFA, ALBAN, URB-AL osv.) og knytte varige bånd mellem specialiserede organer hos begge parter, som kan anspore til sammenlægning og udveksling af erfaringer og tekniske ressourcer. Samarbejdet kan i denne forbindelse også bidrage til at støtte uddannelses tiltag og -programmer til at dække særlige behov i de mellemamerikanske lande.
4. Parterne vil fremme uddannelse af oprindelige folk, også på deres eget sprog.

ARTIKEL 38

Samarbejde om miljø og biodiversitet

1. Parterne er enige om, at samarbejdet på dette område skal fremme miljøbeskyttelse med sigte på bæredygtig udvikling. I denne forbindelse anses forbindelsen mellem fattigdom og miljø samt erhvervsvirksomheds indvirkning på miljøet for at være et vigtigt aspekt. Samarbejdet bør også bidrage til at fremme en faktisk deltagelse i internationale miljøaftaler på områder som klimaændring, biodiversitet, ørkendannelse og kemikalieforvaltning.
2. Samarbejdet kan bl.a. fokusere på:
 - a) at forhindre miljøforringelse; samarbejdet bør med henblik herpå også beskæftige sig med overførsel af miljømæssigt bæredygtige og/eller rene teknologier
 - b) at fremme bevarelse og bæredygtig forvaltning af naturressourcerne (herunder biodiversitet og genetiske ressourcer)
 - c) at anspore til national og regional overvågning af biodiversiteten
 - d) at udveksle oplysninger og erfaringer om miljølovgivning og om fælles miljøproblemer i begge parter
 - e) at fremme harmonisering af miljølovgivningen i Mellemamerika
 - f) at styrke miljøhensynet i alle sektorer på alle forvaltningsniveauer
 - g) at fremme miljøuddannelse, kapacitetsskabelse og større inddragelse af borgerne

- h) at tilskynde til fælles regionale forskningsprogrammer.

ARTIKEL 39

Samarbejde på området naturkatastrofer

Parterne er enige om, at samarbejdet på dette område skal sigte mod at mindske den mellemamerikanske regions sårbarhed over for naturkatastrofer gennem en styrkelse af den regionale forsknings-, planlægnings-, overvågnings-, forebyggelses-, reaktions- og rehabiliteringskapacitet, harmonisering af lovgivning og forbedring af koordinationen mellem institutioner og den offentlige støtte.

ARTIKEL 40

Samarbejde på det kulturelle område

1. Parterne er enige om, at samarbejdet på dette felt samt kulturforbindelserne og -kontakterne mellem kulturarbejdere i begge regioner skal udvides.
2. Målet er at fremme kultursamarbejdet mellem parterne ved at inddrage og skabe samvirke med EU-medlemsstaternes bilaterale ordninger.
3. Samarbejdet skal forløbe i overensstemmelse med de relevante nationale regler om ophavsret og internationale aftaler.
4. Samarbejdet kan omfatte alle aspekter af kulturlivet, hvoriblandt kan nævnes:
 - a) oversættelse af litterære værker
 - b) bevarelse, restaurering, restituering og revitalisering af kulturarven
 - c) kulturarrangementer og dermed forbundne aktiviteter samt udveksling af kunstnere og kulturarbejdere
 - d) fremme af den kulturelle diversitet, særlig hos de oprindelige folk og andre mellemamerikanske etniske grupper
 - e) udveksling af unge
 - f) bekæmpelse og forhindring af ulovlig handel med kulturværdier
 - g) fremme af håndværk og kulturerhverv.

ARTIKEL 41

Samarbejde på sundhedsområdet

1. Parterne er enige om, at samarbejdet i sundhedssektoren skal sigte mod at støtte sektorreformer, som kan bidrage til i højere grad at rette sundhedsydelse mod de fattige på en mere retfærdig måde, såvel som rimelige finansieringsordninger, som kan forbedre de fattiges adgang til sundhedspleje og ernæringssikkerhed.
2. Parterne er enige om, at primær forebyggelse også forudsætter, at andre sektorer såsom uddannelse og vand og sanitet involveres. I denne forbindelse sigter parterne mod yderligere at styrke og udvikle partnerskaber ud over sundhedssektoren for at realisere Millenniumudviklingsmålene, særlig inden for bekæmpelse af aids, malaria

og tuberkulose og andre epidemier. Partnerskaber med civilsamfundet, ngo'er og den private sektor skal også beskæftige sig med seksuel sundhed og dermed forbundne rettigheder i en tilgang, der er afstemt efter kønsaspektet, og de skal arbejde med de unge for at forhindre seksuelt overførte sygdomme og uønsket graviditet, forudsat at disse mål ikke er i strid med lovgivningen og landenes kultursensitivitet.

ARTIKEL 42

Samarbejde på det sociale område

1. Parterne er enige om at samarbejde om at befordre inddragelse af arbejdsmarkedets parter i en dialog om leve- og arbejdsvilkår, social beskyttelse og integration i samfundet. Der tages særligt hensyn til behovet for at undgå diskrimination i behandlingen af en parts statsborgere, der opholder sig lovligt på den anden parts område.
2. Parterne anerkender betydningen af social udvikling, som skal forløbe side om side med enhver økonomisk udvikling, og er enige om at prioritere beskæftigelse, boliger og etablering i overensstemmelse med deres respektive politikker og forfatningsbestemmelser, samt fremme af de grundlæggende principper om og retten til arbejde som nedfældet i Den Internationale Arbejdsorganisations konventioner, de såkaldte grundlæggende arbejdsstandarder.
3. Parterne kan samarbejde på ethvert område af gensidig interesse på ovennævnte felter.
4. Hvor det er relevant fører parterne i overensstemmelse med deres interne procedurer denne dialog i koordination med henholdsvis Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og dets mellemamerikanske modpart.

ARTIKEL 43

Inddragelse af civilsamfundet i samarbejdet

1. Parterne erkender civilsamfundets rolle i og potentielle bidrag til samarbejdsprocessen og er enige om at befordre en effektiv dialog med civilsamfundet.
2. Med forbehold af hver af parternes lovgivning og administrative bestemmelser kan civilsamfundet:
 - a) høres i planlægningsfasen på landeniveau efter de demokratiske principper
 - b) holdes informeret og deltage i konsultationer om udviklings- og samarbejdsstrategier og sektorpolitikker, særlig på områder, der berører dem, på alle stadier i udviklingsprocessen
 - c) opnå finansielle midler, for så vidt hver af parternes interne regler tillader det, og støtte til kapacitetsopbygning på kritiske områder
 - d) deltage i gennemførelsen af samarbejdsprogrammer på områder, der berører dem.

ARTIKEL 44
Samarbejde på ligestillingsområdet

Parterne er enige om, at samarbejdet skal hjælpe til at underbygge politikker, programmer og mekanismer til at garantere, forbedre og udvide mænds og kvinders inddragelse på lige vilkår med lige muligheder i alle dele af det politiske og økonomiske liv, samfunds- og kulturlivet, også om nødvendigt ved hjælp af positive foranstaltninger til støtte af kvinder. Det skal også hjælpe til at lette kvinders adgang til alle nødvendige ressourcer til, at de fuldt ud kan udøve deres grundlæggende rettigheder.

ARTIKEL 45
Samarbejde om oprindelige folk og andre mellemamerikanske etniske grupper

1. Parterne er enige om, at samarbejdet på dette område skal bidrage til at oprette og udbygge organisationer for oprindelige folk og andre mellemamerikanske etniske grupper som led i fattigdomsudryddelse, bæredygtig forvaltning af naturressourcerne og respekt for menneskerettighederne og demokratiet og kulturel diversitet.
2. Parterne vil desuden systematisk tage hensyn til de oprindelige folks og andre mellemamerikanske etniske gruppers situation på alle niveauer i udviklingssamarbejdet og indarbejde hensynet til deres særlige situation i deres politikker og styrke kapaciteten hos deres organisationer for at øge de positive virkninger af udviklingssamarbejdet for disse grupper i overensstemmelse med parternes nationale og internationale forpligtelser.

ARTIKEL 46
Samarbejde om hjemstedsfordrevne og demobiliserede kombattanter

1. Parterne er enige om, at samarbejdet til støtte af hjemstedsfordrevne og demobiliserede kombattanter skal bidrage til at dække disses væsentlige behov fra det tidspunkt, hvor den humanitære bistand ophører, indtil der findes en mere langsigtet løsning på deres stilling.
2. Samarbejde kan bl.a. omfatte følgende aktiviteter:
 - a) hjemstedsfordrevnes og demobiliserede kombattanters selvforsyning og genindpasning i samfunds- og erhvervslivet
 - b) støtte til lokale værtssamfund og genbosættelsesområder til at skabe accept af og integrere hjemstedsfordrevne og demobiliserede kombattanter
 - c) hjælp til personer, der frivilligt vender tilbage til og bosætter sig i deres oprindelsesland eller tredjelande, hvis omstændighederne tillader det
 - d) tiltag til at hjælpe folk med at generhverve deres ejendele eller ejendomsrettigheder og hjælp til retsforfølgelse af menneskerettighedskrænkelser
 - e) styrkelse af den institutionelle kapacitet i de lande, der berøres af disse anliggender
 - f) støtte til genindpasning i det politiske liv, samfundslivet og arbejdslivet, også, hvor det er relevant, som en del af forsoningsprocessen.

ARTIKEL 47

Samarbejde om bekæmpelse af ulovlig narkotika og dermed forbundet kriminalitet

1. Ud fra princippet om fælles ansvar er parterne enige om, at samarbejdet på dette område rettes mod at koordinere og øge fælles bestræbelser på at forhindre og mindske produktionen, den ulovlige handel og forbruget af ulovlig narkotika. Parterne er også enige om at bestræbe sig på at bekæmpe organiseret kriminalitet i forbindelse hermed bl.a. gennem internationale organisationer og instanser. Uden at dette berører andre samarbejdsmekanismer, er parterne enige om, at koordinerings- og samarbejdsmekanismen mellem EU, Latinamerika og de caribiske lande vedrørende narkotika også kan benyttes til dette formål.
2. Parterne skal på dette område særlig samarbejde om at gennemføre:
 - a) programmer til at forebygge narkotikamisbrug, særlig blandt sårbare grupper og højrisikogrupper
 - b) projekter til at uddanne, behandle og rehabilitere stofmisbrugere og genindpasse dem i samfundet
 - c) projekter for harmonisering af lovgivning og indgreb på dette område i Mellemerika
 - d) fælles forskningsprogrammer
 - e) foranstaltninger og samarbejdsaktiviteter rettet mod at tilskynde til alternativ udvikling, særlig fremme af lovlige afgrøder hos småproducenter
 - f) foranstaltninger til at kontrollere handelen med prækursorer og essentielle produkter svarende til dem, der er vedtaget af Det Europæiske Fællesskab og de kompetente internationale organer
 - g) foranstaltninger til at mindske udbuddet af ulovlig narkotika, også uddannelse i administrative kontrolsystemer til at hindre omdirigering af kemiske prækursorer, og kontrol med dermed forbunden kriminalitet.

ARTIKEL 48

Samarbejde om bekæmpelse af hvidvaskning af penge og dermed forbundet kriminalitet

1. Parterne er enige om at samarbejde om at forhindre, at deres finansielle systemer benyttes til hvidvaskning af indtægter fra kriminelle aktiviteter i almindelighed og ulovlig narkotikahandel i særdeleshed.
2. Dette samarbejde omfatter administrativ og teknisk bistand til udformning og implementering af forskrifter og passende, effektivt fungerende standarder og mekanismer. Som led i samarbejdet udveksles der navnlig information og fastsættes passende standarder for bekæmpelse af hvidvaskning af penge svarende til dem, der er vedtaget af Det Europæiske Fællesskab og internationale organer på området, såsom Financial Action Task Force (FATF) og De Forenede Nationer. Der skal tilskyndes til samarbejde på regionalt plan.

ARTIKEL 49
Samarbejde om migration

1. Parterne bekræfter betydningen af en fælles forvaltning af migrationsstrømmene mellem deres territorier. Parterne indleder med henblik på at styrke samarbejdet en alsidig dialog om alle migrationsspørgsmål, herunder ulovlig migration, menneskesmugling og -handel, samt flygtningestrømmene. Migrationsanliggender bør indarbejdes i de nationale strategier for økonomisk og social udvikling i migranternes oprindelses-, transit- og bestemmelseslande.
2. Det erkendes, at migration er et fænomen, og at forskellige perspektiver bør analyseres og drøftes til at løse spørgsmålet i overensstemmelse med den relevante gældende internationale, EF- og nationale lovgivning. Der fokuseres særlig på:
 - a) de grundlæggende årsager til migration
 - b) udarbejdelse og gennemførelse af national lovgivning og praksis, for så vidt angår international beskyttelse, for at opfylde bestemmelserne i Genève-konventionen af 1951 om flygtninges status og i protokollen af 1967 og andre relevante regionale og internationale instrumenter til at sikre overholdelse af princippet om “non-refoulement”
 - c) indrejseregler, de indrejste personers rettigheder og status, retfærdig behandling af og integrationspolitikker for lovligt fastboende udlændinge, uddannelse og foranstaltninger til bekæmpelse af racisme og fremmedhad og alle gældende bestemmelser vedrørende migranternes menneskerettigheder
 - d) opstilling af en effektiv og præventiv politik i kampen mod ulovlig migration. Der fokuseres også på menneske- og migrantsmugling tillige med spørgsmålet om, hvorledes netværk og kriminelle organisationer af smuglere kan bekæmpes, og ofrene herfor beskyttes
 - e) tilbagevenden under humane og værdige omstændigheder af personer, der har taget ulovligt ophold, og deres tilbagetagelse i overensstemmelse med stk. 3
 - f) på visumområdet, spørgsmål af gensidig interesse
 - g) hvad angår grænsekontrol, spørgsmål vedrørende organisation, uddannelse, bedste praksis og andre praktiske foranstaltninger i felten og, hvor det er relevant, materiel, idet der tages hensyn til den potentielle dobbelte anvendelse af sådant materiel.
3. Parterne er også enige om inden for rammerne af deres samarbejde at forhindre og kontrollere ulovlig indvandring, at tilbagetage deres ulovlige migranter. Med henblik herpå:
 - accepterer hvert mellemamerikansk land på anmodning og uden yderligere formaliteter at tilbagetage sine statsborgere, der opholder sig ulovligt på en af Den Europæiske Unions medlemsstats område, og udstyrer deres statsborgere med passende identitetspapirer og giver dem de administrative faciliteter, der er nødvendige til dette formål

- accepterer hver af Den Europæiske Unions medlemsstater på anmodning og uden yderligere formaliteter at tilbagetage sine statsborgere, der opholder sig ulovligt på et mellemamerikansk lands område, og udstyrer deres statsborgere med passende identitetspapirer og giver dem de administrative faciliteter, der er nødvendige til dette formål.

Parterne er enige om på anmodning og så snart som muligt at indgå en aftale om Den Europæiske Unions medlemsstaters og de mellemamerikanske landes specifikke forpligtelser i forbindelse med tilbagetagelse. Aftalen skal også indeholde bestemmelse om tilbagetagelse af andre landes statsborgere og statsløse personer.

Med henblik herpå forstås ved "parter" Fællesskabet, enhver af dets medlemsstater og ethvert af de mellemamerikanske lande.

ARTIKEL 50

Samarbejde om bekæmpelse af terrorisme

1. Parterne bekræfter på ny, hvilken betydning de tillægger bekæmpelse af terrorisme, og vedtager i overensstemmelse med internationale konventioner, de relevante FN-resolutioner og deres respektive lovgivning og administrative bestemmelser at samarbejde om forhindring og undertrykkelse af terrorisme. Det skal navnlig ske:
 - a) inden for rammerne af implementeringen af FN-Sikkerhedsrådets resolution 1373, andre relevante FN-resolutioner, internationale konventioner og instrumenter
 - b) ved udveksling af oplysninger om terroristgrupper og deres støttenetværk i overensstemmelse med folkeretten og indenlandsk lovgivning og
 - c) ved udveksling af synspunkter om midler og metoder til at modvirke terrorisme, også på det tekniske område og inden for uddannelse, og ved udveksling af erfaringer med forebyggelse af terrorisme.

AFSNIT IV

ALMINDELIGE OG AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL 51

Midler

1. For at bidrage til virkeliggørelsen af de ved denne aftale fastsatte samarbejds mål forpligter parterne sig til efter evne og gennem egne kanaler at stille passende ressourcer til rådighed, herunder finansielle ressourcer. I denne forbindelse vedtager parterne så vidt muligt et flerårigt program og fastlægger prioriteter under hensyntagen til de mellemamerikanske landes behov og udviklingsniveau.
2. Parterne træffer egnede foranstaltninger til at befordre og lette Den Europæiske Investeringsbanks virksomhed i Mellemamerika i overensstemmelse med Bankens egne procedurer og finansieringskriterier og med parternes lovgivning og administrative bestemmelser, uden at dette berører deres egne kompetente myndigheders beføjelser.

3. De mellemamerikanske lande indrømmer eksperter fra Det Europæiske Fællesskab faciliteter og garantier og fritagelse for afgifter på import til samarbejdsaktiviteter i overensstemmelse med rammekonventioner, der indgås mellem Det Europæiske Fællesskab og hvert af de mellemamerikanske lande.

ARTIKEL 52

Institutioner

1. Parterne er enige om at opretholde det blandede udvalg, der er nedsat ved samarbejdsaftalen mellem Mellemamerika og EU af 1985 og videreført med rammeaftalen om samarbejde af 1993.
2. Det blandede udvalg har ansvaret for den almindelige gennemførelse af aftalen. Det drøfter desuden alle spørgsmål vedrørende de økonomiske forbindelser mellem partene, også med mellemamerikanske enkelte medlemslande.
3. Dagsordenen for det blandede udvalgs møder fastsættes ved fælles overenskomst. Udvalget fastsætter selv bestemmelser om mødehyppighed og -sted, formandskab og andre eventuelle anliggender og kan i givet fald også nedsætte underudvalg.
4. Der nedsættes et blandet rådgivende udvalg bestående af repræsentanter for det rådgivende udvalg for det mellemamerikanske integrationssystem (CC-SICA) og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU), til at bistå det blandede udvalg med at fremme dialogen med civilsamfundets økonomiske og sociale organisationer.
5. Parterne ansporer Europa-Parlamentet og det mellemamerikanske parlament (Parlacen) til at nedsætte et tværparlamentarisk udvalg inden for aftalens rammer i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser.

ARTIKEL 53

Definition af parterne

Med henblik på aftalen forstås ved "parterne" Fællesskabet, dets medlemsstater eller Fællesskabet og dets medlemsstater inden for deres respektive kompetenceområder på den ene side og Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua og Panama på den anden side i overensstemmelse med deres respektive kompetence. Aftalen finder også anvendelse på foranstaltninger, der træffes af staten, regionale eller lokale myndigheder på parternes område.

ARTIKEL 54

Ikrafttræden

1. Denne aftale træder i kraft på den første dag i måneden efter den dato, på hvilken parterne har givet hinanden notifikation om afslutningen af de procedurer, som er nødvendige i så henseende.
2. Notifikationerne sendes til generalsekretæren for Rådet for Den Europæiske Union, som er depositar for denne aftale.
3. Fra datoen for denne aftales ikrafttræden i overensstemmelse med stk. 1 træder den i stedet for rammeaftalen om samarbejde af 1993.

ARTIKEL 55

Varighed

1. Denne aftale indgås for et ubestemt tidsrum. Parterne erindrer i denne forbindelse som omhandlet i artikel 2, stk. 3, i denne aftale, om Madrid-erklæringen af 17. maj 2002.
2. Hver af parterne kan skriftligt meddele den anden part, at den agter at opsig denne aftale. Opsigelsen får virkning seks måneder efter meddelelsen til den anden part.

ARTIKEL 56

Opfyldelse af forpligtelser

1. Parterne træffer alle almindelige eller særlige foranstaltninger, som er nødvendige for, at de kan opfylde deres forpligtelser i henhold til denne aftale, og drager omsorg for, at sådanne foranstaltninger er i overensstemmelse med denne aftales målsætninger.
2. Såfremt en af parterne finder, at den anden part har tilsidesat sin forpligtelse i henhold til aftalen, kan den træffe passende foranstaltninger. Den meddeler forud herfor inden 30 dage det blandede udvalg alle nødvendige oplysninger for at muliggøre en grundig undersøgelse af situationen med henblik på at nå frem til en for parterne acceptabel løsning.

Foranstaltninger, der medfører færrest forstyrrelser i denne aftales funktion, skal foretrækkes. Det blandede udvalg underrettes straks om de pågældende foranstaltninger, som gøres til genstand for konsultationer i udvalget, hvis den anden part anmoder herom.

3. Som en fravigelse af stk. 2 kan hver af parterne straks træffe passende foranstaltninger i overensstemmelse med folkeretten i tilfælde af:
 - a) at denne aftale brydes uden hjemmel i folkerettens almindelige bestemmelser
 - b) at den anden part overtræder de væsentlige elementer i aftalen som omhandlet i artikel 1, stk. 1.

Den anden part kan anmode om, at parterne indkaldes til hastemøde inden 15 dage, for at der kan foretages en grundig undersøgelse af situationen med henblik på at finde en for parterne acceptabel løsning.

ARTIKEL 57

Fremtidig udvikling

1. Parterne kan indbyrdes aftale at udvide denne aftale med sigte på at udvide og supplere dens anvendelsesområde i overensstemmelse med deres respektive lovgivning ved at indgå aftaler om specifikke sektorer eller aktiviteter i lyset af de erfaringer, der indhøstes med dens gennemførelse.
2. Ingen mulighed for samarbejde må udelukkes på forhånd. Parterne kan i det blandede udvalg udforske praktiske muligheder for samarbejde i fælles interesse.

3. Hver af parterne kan med hensyn til denne aftales gennemførelse fremkomme med forslag til en udvidelse af samarbejdet på alle områder under hensyn til erfaringerne med dens gennemførelse.

ARTIKEL 58
Beskyttelse af oplysninger

Med henblik på denne aftale er parterne enige om, at personoplysninger og andre oplysninger behandles med en meget høj grad af fortrolighed på højde med de strengeste internationale standarder.

ARTIKEL 59
Anvendelsesområde

Denne aftale gælder på den ene side for de områder, hvor traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab finder anvendelse, og på de i denne traktat fastsatte betingelser, og på den anden side for Costa Ricas, El Salvadors, Guatemalas, Honduras', Nicaraguas og Panamas område.

ARTIKEL 60
Autentiske tekster

Denne aftale er udfærdiget i to eksemplarer på dansk, engelsk, finsk, fransk, græsk, italiensk, nederlandsk, portugisisk, spansk, svensk og tysk, idet hver af disse tekster har samme gyldighed.

BILAG

ENSIDIGE ERKLÆRINGER FRA EU

ERKLÆRING FRA KOMMISSIONEN OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION OM KLAUSULEN VEDRØRENDE ULOVLIGE MIGRANTERS TILBAGEVENDEN OG TILBAGETAGELSE (ARTIKEL 49)

Artikel 49 berører ikke den interne fordeling af beføjelser mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater til indgåelse af tilbagetagelsesaftaler.

ERKLÆRING FRA KOMMISSIONEN OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION OM KLAUSULEN VEDRØRENDE DEFINITIONEN AF PARTERNE (ARTIKEL 53)

Bestemmelserne i denne aftale, som henhører under tredje del, afsnit IV, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, er bindende for Det Forenede Kongerige og Irland som særskilte kontraherende parter og ikke som del af Det Europæiske Fællesskab, indtil Det Forenede Kongerige eller Irland, alt efter tilfældet, giver den mellemamerikanske part notifikation om, at det er blevet bundet som del af Det Europæiske Fællesskab i overensstemmelse med protokollen om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling, der er knyttet til traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab. Det samme gælder for Danmark i overensstemmelse med protokollen om Danmarks stilling, som er knyttet til de nævnte traktater.

Parterne et enige om, at Belize som ordinært medlem af det mellemamerikanske integrationssystem (CC-SICA) deltager i den politiske dialog.